

NACZELNA RADA ADWOKACKA
ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

STANOWISKO PREZYDIUM NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ

z dnia 11 stycznia 2012 roku

Poniższe stanowisko zostało wydane w związku z dyskusją, jaka toczy się w sprawie dopuszczalności skreślenia z list aplikantów adwokackich osób, które uzyskały zaświadczenie o odbyciu aplikacji. **W opinii NRA podstawą do usunięcia z listy aplikantów adwokackich, osób, które uzyskały zaświadczenie o ukończeniu aplikacji jest art. 49 ustawy Prawo o adwokaturze w związku z art. 76 ust 1 i 2 Prawa o adwokaturze.**

Wyrokami z dnia 7 września 2011 roku (sygn. akt VIII SA/Wa 590/11) oraz z dnia 11 października 2011 roku (sygn. akt VI SA/Wa 1204/11), Wojewódzki Sąd Administracyjny przychylił się do stanowiska, iż odbycie i ukończenie aplikacji nie jest – w aktualnym stanie prawnym – podstawą do skreślenia z listy aplikantów adwokackich.

Stan faktyczny obu wyroków był podobny – okręgowe rady adwokackie w R. i B. podjęły uchwały o skreśleniu z listy aplikantów adwokackich odpowiednio – P.M. i M.S., którzy uzyskali wynik negatywny z egzaminu adwokackiego (co nie ma jednak zasadniczego znaczenia dla istoty sprawy i podjętych uchwał). Zarówno w jednym, jak i drugim przypadku Skarżący odwołali się od ww. uchwał do Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej.

Prezydium NRA uchwały utrzymało w mocy, wskazując iż choć ustawa Prawo o adwokaturze nie zawiera *expressis verbis* przepisu nakazującego skreślenie aplikanta adwokackiego z listy po ukończeniu przez niego aplikacji, to całość regulacji prawnych uprawnia do podjęcia uchwały o takiej treści. Ponieważ aplikacja adwokacka jest zgodnie z przepisami, ograniczona czasowo (art. 76 ust. 1 poa), po upływie okresu aplikacji – zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze - wydawane jest zaświadczenie o ukończeniu aplikacji. Po tym momencie, jak podkreślała NRA, osoba legitymująca się zaświadczeniem przestaje być aplikantem. Okręgowa rada adwokacka ma zatem prawo do skreślenia takiej osoby z listy aplikantów adwokackich. Przy czym, ponieważ skreślenie jest czynnością techniczną, nie wymaga uchwały. Nawet jednak w przypadku podjęcia uchwały, nie przesądza to o jej wadliwości.

W uzasadnieniu ww. wyroków WSA w Warszawie wskazał, iż choć zgodnie z przepisem art. 76 ust 1 i 2 aplikacja adwokacka trwa trzy lata a aplikantowi, który odbył aplikację adwokacką okręgowa rada adwokacka wydaje zaświadczenie o odbyciu aplikacji

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

adwokackiej. Pozwala to Sądowi podzielić w ograniczonym zakresie stanowisko, iż czynnością zamykającą cykl aplikacji adwokackiej, rozumianej jako okres, w którym dana osoba odbywa szkolenie zawodowe i w trakcie którego to okresu przysługują jej określone w ustawie uprawnienia – jest ukończenie szkolenia i otrzymanie stosownego zaświadczenia o odbyciu aplikacji adwokackiej.

Niemniej jednak, jak pokreślił WSA, art. 76 ust. 2 ustawy Prawo o adwokaturze, nie daje jednoznacznej podstawy prawnej do skreślenia danej osoby z listy aplikantów. Zdaniem Sądu o ile *de lege ferenda* należy rozważyć wprowadzenie przepisu, który dawać będzie jednoznaczną podstawę do skreślenia z listy aplikantów adwokackich osoby, która odbyła aplikację i otrzymała stosowne zaświadczenie, o tyle obecnie brak jest normy prawnej uzasadniającej powyższe a dokonywana wykładnia celowościowa i systemowa prowadzi do uznania ww. przepisów za sprzeczne z konstytucyjną zasadą określoności przepisów prawa – tj. art 2 Konstytucji RP.

Uregulowania ustawy Prawo o adwokaturze w obecnym brzmieniu pozwalają jednak na usunięcie z listy aplikantów adwokackich osoby, która uzyskała zaświadczenie o odbyciu aplikacji. Ponieważ jest to jednak czynność techniczna, winna odbywać się mocą zarządzenia dziekana, nie zaś uchwałą podejmowaną przez okręgowe rady adwokackie.

Podstawą do usunięcia aplikanta z listy aplikantów po ukończeniu przez niego szkolenia jest art. 49 ustawy Prawo o adwokaturze. Zgodnie z dyspozycją art. 49 ustawy Prawo o adwokaturze, okręgowa rada adwokacka prowadzi listę adwokatów i aplikantów adwokackich, której odpis przesyła corocznie Naczelnej Radzie Adwokackiej, właściwym prezesom sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i właściwym prokuratorom apelacyjnym i okręgowym oraz zawiadamia o zmianach na tej liście.

Z powyższego wynika nie tylko uprawnienie okręgowej rady adwokackiej do zarządzania listami oraz aktualizowania ich zgodnie z obowiązującym stanem faktycznym, ale i zobowiązanie, żeby odpowiednie, aktualne informacje docierały do organów – zgodnie z dyspozycją ww. przepisu. Choć bowiem w praktyce, w postępowaniu przed sądami z reguły nie żąda się, by występujący w sprawie adwokat wykazywał, iż ma prawo do reprezentowania strony, w przypadku wątpliwości sąd sprawdza, czy dana osoba figuruje na aktualnej liście adwokatów/aplikantów przekazywanej przez właściwe organy samorządu zawodowego. Podkreślenia wymaga przy tym fakt, iż jedynie w ustawie Prawo o adwokaturze przewidziano obowiązek corocznego przesyłania listy – obejmującej i adwokatów i aplikantów adwokackich (takiego obowiązku nie ma w ustawie o radcach prawnych).

Jeśli by więc przyjąć stanowisko sądów administracyjnych, iż skreślenie z listy aplikantów adwokackich może nastąpić jedynie z enumeratywnie wymienionych przyczyn -

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

wskazanych w dyspozycji art. 79 ust. 1 i 2, oznaczałoby to, iż na listach aplikantów i adwokatów znajdują się te same osoby, a przesyłane rokrocznie listy aplikantów adwokackich są nieaktualne. Przeczyłoby to również celowi przepisu art. 49 poa.

Podkreślenia wymaga przy tym fakt, iż usunięcia z listy aplikantów adwokackich po zakończeniu aplikacji adwokackiej nie można utożsamiać z instytucją skreślenia z listy aplikantów adwokackich przewidzianą w art. 79 ust 1 i 2 Prawa o adwokaturze. Nie można też w żaden sposób odnosić i utożsamiać jej ze skreśleniem z listy adwokatów - w przeciwieństwie do uprawnień aplikanta adwokackiego, które mają charakter czasowy i są związane ściśle z odbyciem szkolenia, uprawnienia adwokata po wpisie na listę nie są ograniczone w czasie. Utrata uprawnień i skreślenie z listy adwokatów może nastąpić jedynie z przyczyn enumeratywnie wyliczonych w art. 72 ustawy Prawo o adwokaturze.

Skreślenie z listy aplikantów adwokackich w trybie art. 79 ust 1 i 2 Prawa o adwokaturze następuje w trakcie trwania aplikacji adwokackiej, przed jej zakończeniem – tj. przed upływem okresu trzech lat przewidzianego w przepisie art. 76 ust 1 Prawa o adwokaturze. Co więcej, następuje wyłącznie w przypadkach enumeratywnie wymienionych w dyspozycji ww. przepisu.

Usunięcie zaś z listy jest czynnością techniczną, która odbywa się po zakończeniu aplikacji i otrzymaniu zaświadczenia o odbyciu aplikacji. Fakt usunięcia związany jest z prawem i obowiązkiem ORA do prowadzenia list.

Związany jest również z czasowym charakterem listy aplikantów adwokackich. Z uwagi na fakt, iż aplikacja jest ograniczona czasowo (zgodnie z dyspozycją art. 76 ust. 1 aplikacja adwokacka rozpoczyna się dnia 1 stycznia każdego roku i trwa trzy lata), pozostawanie na liście jest również ograniczone czasowo.

Jak wskazuje art. 76 ust 2, aplikantowi, który odbył aplikację adwokacką, właściwa okręgowa rada adwokacka wydaje zaświadczenie o odbyciu aplikacji adwokackiej. Zgodnie z art. 77b ustawy Prawo o adwokaturze, do egzaminu adwokackiego może przystąpić osoba (nie zaś aplikant adwokacki), która odbyła aplikację adwokacką i otrzymała zaświadczenie o jej odbyciu (jak również osoby wskazane w art. 66 ust. 2 poa).

Z powyższego wynika, iż aplikacja adwokacka musi być zakończona przed przystąpieniem do egzaminu adwokackiego. Otrzymanie zaświadczenia o odbyciu aplikacji oznacza tym samym, iż status aplikanta danej osobie już nie przysługuje. Nie można bowiem jednocześnie otrzymać zaświadczenia o odbyciu aplikacji i być nadal aplikantem. Prawa i obowiązki aplikanta wygasają *ex lege* – z upływem okresu aplikacji poprzedzonym zaliczeniem wymaganych szkoleń i kolokwiiów.

NACZELNA RADA ADWOKACKA

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. +48 22 505 25 00, + 48 22 505 25 01, fax +48 22 505 25 08
e-mail: nra@nra.pl www.adwokatura.pl

Nie ma żadnej uzasadnionej przyczyny, aby na liście pozostawała osoba, która ukończyła aplikację i uzyskała zaświadczenie.

Status aplikanta adwokackiego jest tożsamy z aplikacją adwokacką. Aplikacja adwokacka jest szkoleniem mającym na celu przygotowanie osób posiadających status aplikanta do wykonywania zawodu adwokata. Aplikacja jest drogą do uzyskania prawa do wykonywania zawodu adwokata, dla osiągnięcia którego osoba zostaje aplikantem, przystępując do egzaminu wstępnego i składając wniosek o wpis na listę aplikantów.

Celem aplikacji adwokackiej jest przygotowanie aplikanta do wykonywania zawodu zaufania publicznego. Na aplikację składają się nie tylko zaliczenia zajęć teoretycznych z poszczególnych dziedzin prawa, ale także zajęcia praktyczne mające na celu przygotowanie do praktycznego wykonywania zawodu. Status aplikanta jest ściśle powiązany z odbywanym szkoleniem i z przygotowaniem do wykonywania zawodu adwokata i nie może być wydłużany poprzez stosowaną rozszerzająco wykładnię. Realizacja założonego celu odbywa się poprzez wykonywanie zleconych przez patrona zadań i ćwiczeń praktycznych oraz zastępowanie przed sądami, organami ścigania, organami państwowymi, samorządowymi i innymi instytucjami, z wyjątkiem Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu, uczestniczenie w zajęciach szkoleniowych organizowanych i rekomendowanych przez okręgową radę adwokacką oraz Naczelną Radę Adwokacką oraz odbycie praktyki w sądzie, prokuraturze, kancelarii notarialnej lub innej instytucji publicznej, w tym szkoleń organizowanych w trybie art. 76 ust. 1a Prawa o adwokaturze. Po zakończeniu aplikacji żadne z wyżej wymienionych czynności nie mogą być wykonywane przez aplikanta adwokackiego.

Co więcej, należy zwrócić uwagę na poważne, negatywne konsekwencje procesowe dopuszczenia do występowania przed sądami osoby, która po ukończeniu aplikacji korzysta z uprawnień, jakie dawał jej status aplikanta adwokackiego. Jak bowiem podkreślił w postanowieniu z dnia 10 listopada 2010 roku Sąd Apelacyjny w Lublinie (sygn. akt II AKzw 959/10): **„Osoba, która ukończyła aplikację adwokacką i uzyskała zaświadczenie o jej odbyciu jest osobą nieuprawnioną do sprawowania obrony w postępowaniu karnym. W przypadku występowania takiej osoby w charakterze obrońcy w postępowaniu sądowym, w wypadkach określonych w art. 8 § 2 k.k.w., zachodzi bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 10 in fine k.p.k.”**